

Fredagen den
21 januari 1977

Fredagen den 21 januari

Kl. 14.00

§ 1 Justerades protokollet för den 13 innevarande månad.

§ 2 Upplästes följande till kammaren inkomna ansökan:

Till riksdagens kammare

Undertecknad får härmed anhålla om ledighet från riksdagsuppdraget för bl. a. politisk forskning under tiden den 1 februari–den 15 mars 1977.
Stockholm den 20 januari 1977

Tore Claeson

Kammaren biföll denna ansökan.

Herr talmannen anmälde att herr Eriksson i Stockholm skulle inträda som ersättare för herr Claeson under hans ledighet från riksdagsmannaupdraget.

§ 3 Om en ny kvinnoklinik vid Akademiska sjukhuset i Uppsala

Fru statsrådet TROEDSSON erhöll ordet för att besvara herr *Alséns* (s) den 14 december anmälda fråga, 1976/77:158, till herr socialministern, och anförde:

Herr talman! Herr Alsén har frågat socialministern om han är beredd att medverka till att projekteringsställstånd lämnas för ny kvinnoklinik vid Akademiska sjukhuset i Uppsala.

Enligt fastställd ärendeförteckning är det jag som har att besvara frågan.

Enligt vad jag har inhämtat avser kommittén för Akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande att under våren 1977 lägga fram förslag om upplörande av en nybyggnad för sjukhusets kvinnoklinik och begära projekteringsuppdrag. Framställningen kommer då att prövas av regeringen i vanlig ordning.

Herr ALSÉN (s):

Herr talman! Jag vill givetvis tacka fru statsrådet för att hon har svarat på min fråga, men jag kan inte läsa svaret utan att känna besvikelse. Man får en känsla av att fru statsrådet upplever frågan som ny och en smula obekant, men både fru statsrådet och jag vet ju att det inte förhåller sig så. Det är en mycket gammal fråga, och den är i hög grad aktuell i statsrådets egen valkrets.

Frågan om en ny kvinnoklinik vid Akademiska sjukhuset i Uppsala har vid flera tillfällen framhållits vara mycket svår. Vid förra riksmötet

*Om en ny
kvinnoklinik vid
Akademiska
sjukhuset i Uppsala*

Fredagen den
21 januari 1977

*Om en ny kvinno-
klinik vid Akade-
miska sjukhuset i
Uppsala*

kände sig socialdemokraterna på Uppsalabänken nödsakade att väcka en motion med hemställan om en omedelbar projektering av en ny kvinnokliniksbyggnad. Vi menade att det fanns underlag för att starta ett sådant arbete, och vi tecknade också den bakgrund som måste finnas med när det gäller att bedöma sådana här ärenden. Det visade sig föreligga helt oacceptabla förhållanden vid sjukhuset både för personal och för patienter. Jag skall inte recapitulera det eftersom jag vet att fru statsrådet väl känner till förhållandena. Under det år som gått har problemen snarast förvärrats.

Utskottet tog ställning till vår motion i betänkandet 30 och skrev då att det inte var berett att tillstyrka motionen utan avstyrkte den mot bakgrund av att det saknades ett planmässigt underlag för sjukvården i Uppsala län. Efter det landstingsbeslut som fattats nu har vi det planmässiga underlaget, och det var detta som gav mig anledning att fråga om inte regeringen nu är beredd att starta projekteringsarbetet.

I budgetpropositionen för 1977 omtalas att det pågår en revidering av 1971 års byggnadsprogram för en ny kvinnoklinik. Det står också i propositionen att byggnadskommittén för projekteringsarbete för ny kvinnokliniksbyggnad beräknar en medelsförbrukning t. o. m. budgetåret 1977/78 på 1 milj. kr. Det har alltså redan i budgetpropositionen anmälts att man från kommitténs sida beräknar kunna komma i gång under 1977/78, och man har också angett kostnaden. Statsrådet säger inte ett ord om detta, varför jag tycker att det är ett rätt torftigt svar jag fått här i dag. Jag hade förväntat mig en klart positiv inställning, inte minst med tanke på att statsrådet väl känner de oefterättliga förhållandena vid sjukhuset. Dessa förhållanden gör att det är av behovet påkallat att väcka en motion även till innevarande års riksdag, och vi skall göra det från socialdemokratiskt håll på Uppsalabänken.

Jag beklagar att vi inte kunnat få ett klart positivt besked från statsrådet i dag i denna fråga.

Fru statsrådet TROEDSSON:

Herr talman! Som herr Alsén förmodade är frågan ingalunda ny och obekant för mig heller. Men, som herr Alsén säkerligen innerst inne själv förstår, är jag nu innan jag fått del av framställningen från kommittén för Akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande inte beredd att ta ställning.

Herr ALSÉN (s):

Herr talman! Jag förstår att statsrådet måste uppträda med en viss försiktighet i ärendet, men det har ju inte bara från socialdemokratiskt håll i Uppsala län utan också från över huvud taget alla de organ, också statliga, som har bedömt denna fråga sagts klart ut att de nuvarande förhållandena vid kvinnokliniken inte är acceptabla. Det är nödvändigt att skaffa nya resurser i detta sammanhang till ett sjukhus som i övrigt – det vill jag gärna säga – i stor utsträckning fungerar mycket bra och är väl utrustat. Men just på detta område är situationen helt oacceptabel

– jag stryker under det – för både personal och patienter.

Jag tycker att det hade varit värdefullt inte minst för väljarna i vår egen gemensamma valkrets, fru statsråd, om vi åtminstone hade fått en antydning om en välvillig och positiv behandling av det förslag som byggnadskommittén nu, som det har förutskickats, kommer att förelägga regeringen.

Fru statsrådet TROEDSSON:

Herr talman! Av herr Alséns inlägg får man det intrycket att det skulle föreligga en passivitet på detta område. Så är ingalunda fallet. Det kommer ju en framställning från byggnadskommittén i vår, och den avvaktar vi.

Herr ALSÉN (s):

Herr talman! Jag är väl medveten om att det inte råder passivitet på det lokala planet. Där handlägger såväl tjänstemän som politiker denna fråga med stort allvar och också – skulle jag vilja säga – under stor press med tanke på tidsbristen och övriga förhållanden. Men jag vill återigen understryka att jag, och jag tror att det gäller även människorna ute i valkretsen, hade satt stort värde på en antydning från statsrådet om att också regeringen känner en vilja att komma till rätta med dessa förhållanden.

Jag och, som jag vet, alla av denna fråga intresserade medborgare förstår väl statsrådets yttrande i svaret att regeringen i vanlig ordning kommer att pröva frågan. Men det säger ju ingenting om vilket resultat regeringen kan väntas komma fram till i sak, och det är det som är intressant. Den formella sidan av ärendena är jag och flertalet med mig helt på det klara med, men vi hade satt värde på att få någon uppfattning om hur regeringen reellt kommer att se på denna fråga.

Fru statsrådet TROEDSSON:

Herr talman! Regeringens ställningstagande i sak måste självfallet bli beroende av den framställning som vi avvaktar.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 4 Om tillämpningen av bestämmelserna om kriminalvård i anstalt

Herr justitieministern ROMANUS erhöll ordet för att besvara fru *Kristenssons (m)* den 17 december anmälda interpellation, 1976/77:65, och anförde:

Herr talman! Fru Kristensson har frågat mig dels om jag anser att bestämmelserna i lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt tillämpas i enlighet med riksdagens beslut i fall som närmare angetts i interpellationen, dels om jag avser att låta vidtaga en översyn av bestämmelserna

Fredagen den
21 januari 1977

*Om tillämpningen
av bestämmelserna
om kriminalvård i
anstalt*

för att förhindra liknande rymningar.

Av 7 § tredje stycket lagen om kriminalvård i anstalt framgår att intagen som dömts till fängelse i lägst två år eller till internering med en minsta tid av två år eller mer skall placeras i slutan anstalt om det – med hänsyn till att han saknar fast anknytning till riket eller eljest – kan befaras att han är särskilt benägen att avvika och fortsätta en brottslig verksamhet som på grund av omfattning och inriktning är av särskilt allvarlig karaktär. Intagen som avses med denna bestämmelse får enligt 32 § andra stycket samma lag beviljas korttidspermission endast om synnerliga skäl föreligger.

I propositionen med förslaget till nämnda bestämmelser uttalades bl. a. att avsikten med särbestämmelserna inte är att intagna som tillhör ifrågavarande kategori av brottslingar i praktiken skall vara helt avskurna från möjligheten att få permissioner. "Avsikten är främst att skapa garantier för att frågan om permission i dessa fall alltid blir föremål för en mycket noggrann och allsidig prövning. I den mån hänsynen till samhällsskyddet i det enskilda fallet tillmäts betydelse i en utsträckning som medför påtagliga risker för negativa följdverkningar bör man självfallet i görligaste mån söka motverka detta genom andra särskilda åtgärder inom anstaltsvårdens ram." I såväl propositionen som justitieutskottets betänkande däröver hänvisas i detta sammanhang också till möjligheten att anordna permission under bevakning.

De permissionsärenden som fru Kristensson nämner i sin interpellation torde gälla intagna som berörs av dessa särskilt stränga bestämmelser.

Frågan i vad mån något fel begåtts i samband med de aktuella permissionerna är f. n. föremål för utredning av justitiekanslern resp. justitieombudsmannen. Innan dessa utredningar är slutförda vill jag inte göra några uttalanden huruvida lagen om kriminalvård i anstalt har tillämpats på riktigt sätt i dessa fall.

Beträffande fru Kristenssons andra fråga vill jag meddela att en arbetsgrupp inom justitiedepartementet med representanter för departementet, kriminalvårdsstyrelsen och rikspolisstyrelsen sedan augusti månad 1976 arbetar med frågor som bl. a. rör rymningar i samband med permissioner från anstalterna. När resultatet av arbetsgruppens arbete föreligger får man ta ställning till frågan om ändringar är påkallade.

Fru KRISTENSSON (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka justitieministern för svaret på min interpellation. Jag beklagar att jag inte blev i tillfälle att ta emot svaret vid den tidpunkt som vi från början hade överenskommit om.

När det gäller själva sakfrågan får jag väl först säga att svaret egentligen inte innehåller något som inte var känt förut. Man saknar ett ställningsstagande från justitieministerns sida, om de händelser som jag återoppar i min interpellation kan accepteras eller inte.

Som jag ser det är det nödvändigt att vi i vårt land försöker bemästra och bemöta den organiserade brottsligheten med en genomtänkt politik.

*Om tillämpningen
av bestämmelserna
om kriminalvård i
anstalt*

Det gäller inte minst utformningen av kriminalvården. Jag vill erinra om att det krävs ett ofta mångårigt arbete från polisens sida för att efterspana de brottslingar det här är fråga om och över huvud taget komma åt den här typen av brottslig verksamhet. Både åklagare och domstolar ägnar betydande tid åt handläggningen av sådana här ärenden. Men det är ju inte acceptabelt om det sedan blir så att när vederbörande överförs till kriminalvård så tar det inte lång tid förrän han lyckas rymma eller på annat sätt undandra sig rättsvisans fortsatta gång. Det är enligt min uppfattning olyckligt om situationen skulle bli den att Sverige framstår som ett ännu mer attraktivt land för de internationella brottsyndikaten än vad det till äventyrs redan är. Jag är t. ex. övertygad om att vetskapen om Karl Paukschs rymning har spritt sig på åtskilliga håll i världen. Det vore beklagligt om man skulle ta det till intäkt för att tro att vi i vårt land skulle bedriva en närmast lättsinnig kriminalvårdspolitik när det gäller personer som har begått verkligt grova brott.

Svensk kriminalvård av i dag är behäftad med stora brister. Jag skall inte gå in på det, för det ligger inte direkt inom ramen för interpellationen. Jag tänker närmast på det omfattande narkotikamissbruket på våra anstalter, som gör att talet om rehabilitering i många fall egentligen är ett hån. Jag tycker att man har anledning att efterlysa en större aktivitet, möjligen från justitiedepartementets sida men i varje fall från kriminalvårdsstyrelsens sida, för att försöka bemästra de väldiga problem som föreligger.

Men jag skulle ändå återigen – liksom så många gånger förut – vilja klargöra att vi alla här i riksdagen omfattar principen om en human kriminalvård. Och som jag också har sagt många gånger tidigare är det för att man skall kunna stå fast vid en sådan princip nödvändigt att man genomför en ordentlig differentiering när det gäller behandlingen av de intagna. Man måste alltså inse att det är nödvändigt att behandla personer som ägnar sig åt den här systematiskt organiserade brottsligheten på ett mycket stramare sätt än vad man vill tillämpa när det gäller det s. k. normalklientelet.

Jag har med anledning av de inträffade händelserna och i anledning av min interpellation gått igenom aktuella riksdagsuttalanden för att försöka få klart för mig den lagliga grunden för den här differentieringen. Jag tycker att slutsatsen av en sådan genomgång för mitt vidkommande blir att det finns en laglig grund för en differentiering. Det gäller både permissioner, placering på öppna anstalter och villkorlig frigivning. Även för telefon- och brevkontrollen förutsätter riksdagsbesluten begränsningar av säkerhetsskäl. De beslut som riksdagen har fattat hänför sig till några speciella propositioner. Jag vill bara helt kort nämna att den första gäller en proposition som avgavs 1972, nr 67, som avser åtgärder mot narkotikamissbruket. Propositionen är f. ö. signerad av herr Lidbom. Jag tillåter mig att citera ett litet avsnitt. Där sägs: "Mot denna bakgrund vill jag understryka det angelägna i att lagöverträdare som ägnat sig åt en organiserad eller systematisk kriminell verksamhet och beträffande

Fredagen den
21 januari 1977

*Om tillämpningen
av bestämmelserna
om kriminalvård i
anstalt*

vilka samhälleliga stödåtgärder inte kan förväntas ha någon effekt, inte beviljas permissioner eller får förmånen av vård i öppen anstalt i samma omfattning som hittills. I fråga om denna kategori av intagna bör man vara särskilt uppmärksam på rymningsfaran och risken för fortsatt brottslighet av speciellt samhällsfarlig natur.”

Man fortsätter: ”Genomförandet av en mera restriktiv praxis i fråga om permissioner och placering på öppen anstalt för vissa intagna innebär att det måste ske en differentierad bedömning som i enskilda fall kan ställa den beslutande myndigheten inför mycket grannliga avgöranden. Det är angeläget att en ändrad tillämpning följer så långt möjligt enhetliga riktlinjer.”

Det här uttalandet i propositionen ställde sig riksdagen bakom.

I budgetpropositionen år 1973. Bilaga 4, säger statsrådet Geijer: ”Vissa typer av brott är ofrånkomligen av den karaktären att samhällets avståndstagande måste demonstreras med särskild tyngd och ett upprepande så vitt möjligt förhindras. Att bortse från detta skulle säkerligen leda till att allmänhetens förtroende för kriminalvården och övriga rättsrådgivande myndigheters verksamhet allvarligt skadas. I dessa fall får de dömda nödvändigtvis underkasta sig kännbara inskränkningar i sin personliga frihet och får finna sig i de förändringar av sin allmänna livsföring som är en direkt konsekvens av domstolens beslut. Det ur rehabiliteringssynpunkt fördelaktigare behandlingsalternativet måste därvid vägas mot krav på beaktande av säkerhet och samhällsskydd.”

Vad sedan gäller propositionen 1974:20 om lagstiftning om kriminalvård i anstalt m. m. har justitieministern själv i sitt svar citerat aktuella avsnitt. Till detta skulle jag också i och för sig kunna lägga uttalanden av justitieutskottet som ytterligare preciserar dessa uttalanden.

Jag menar alltså att det finns en laglig grund för en genomtänkt differentiering. Men med det vill jag inte påstå att några ytterligare förtydliganden är onödiga.

Men kvar står frågan – eftersom det otvivelaktigt föreligger brister – om det då är kungörelserna eller tillämpningsföreskrifterna som i detta avseende inte är tillräckligt tydliga, eller vad felet kan vara. Justitieministern går inte in på detta utan åberopar de undersökningar som justitieombudsmannen och justitiekanslern f. n. håller på med. I och för sig är det väl rimligt att man vill se vad de har att anföra, men vad jag var ute efter i min interpellation var faktiskt inte att få klarlagt om något direkt fel har begåtts. Vad jag hela tiden har syftat till är att få veta om föreskrifterna verkligen är tillräckligt tydliga för att kunna tjäna som en ordentlig ledning för kriminalvårdsstyrelsens personal. Min fråga till herr justitieministern skulle nu vara: Om exempelvis justitieombudsmannen kommer fram till att något fel inte har begåtts och inte heller har några synpunkter på att här behövs förtydliganden t. ex. av tillämpningsföreskrifterna, menar herr justitieministern att då är allting bra, då krävs inga särskilda åtgärder?

Slutligen nämner herr justitieministern i sitt svar den arbetsgrupp som

*Om tillämpningen
av bestämmelserna
om kriminalvård i
anstalt*

sysslar med att pröva permissionfrågorna. Jag vill erinra om att den arbetsgruppen tillsattes strax före valet förra året med anledning av den diskussion som då fördes i dagspressen om de väldigt många rymningar från kriminalvårdsanstalterna som hade ägt rum under sommaren. Vi riksdagsmän har ju inte någon större aning om vad det ligger för direktiv eller tankar bakom de arbetsgrupper som finns inom olika departement, och därför är det svårt både att berömma – "det här förefaller bra" – och att kritisera – "det här är ju inte tillräckligt". Jag skulle därför vilja fråga om statsrådet Romanus har möjlighet att informera riksdagen närmare om de riktlinjer som gäller för gruppens arbete. Det kan ju hända att arbetsgruppens verksamhet verkligen är ett svar på min fråga, men av justitieministerns interpellationssvar till mig kan jag inte sluta mig till om så är förhållandet.

Herr justitieministern ROMANUS:

Herr talman! Fru Kristensson framhöll att mitt svar på interpellationen inte innehöll något egentligt nytt. Om man, som jag fattade fru Kristensson, accepterar att jag inte här kan uttala mig om vad som har förekommit i de särskilda fallen, är det ju riktigt.

Den andra delen av frågan gällde vad som skall ske i fortsättningen. Som jag sade i mitt svar är detta, oavsett hur det går med justitiekanslerns och justitieombudsmannens undersökningar, ett spørsmål som skall tas upp av den arbetsgrupp jag nämnde. Jag vill gärna säga litet mer om den.

Arbetsgruppen tillsattes sedan det under sommaren kommit alltmera uppseendeväckande uppgifter om antalet personer som på olika sätt avvikit från kriminalvårdsanstalter. Av debatten framgick det inte bara att det råder delade meningar angående omfattningen av antalet rymningar och avvikanden i samband med permissioner, utan det framfördes också olika uppgifter om dessa avvikandens karaktär och betydelse för brotsutvecklingen i stort. Det var mot bakgrunden härav som arbetsgruppen fick i uppdrag att till en början kartlägga vad som faktiskt varit förhållandet med sikte på en given tidsperiod. Med ledning av bl. a. detta material skall arbetsgruppen sedan undersöka i vad mån tillämpad praxis gett anledning till några missförhållanden och vad som i så fall närmast orsakat detta eller medverkat härtill. Arbetsgruppen har härvid fått frihet att förutsättningslöst pröva behovet av ändringar eller reformer. Detta gäller inte bara författningsbestämmelser utan också organisatoriska och andra praktiska frågor.

Fru KRISTENSSON (m):

Herr talman! Jag tackar justitieministern för det förtydligandet; det var ju en värdefull upplysning. Men jag kan inte hjälpa att jag ändå tycker att det fattas någonting i detta sammanhang, nämligen det som jag menar är det grundläggande: frågan om differentieringen är genomförd med tillräcklig systematik. Personligen anser jag att man får acceptera

Fredagen den
21 januari 1977

*Om tillämpningen
av bestämmelserna
om kriminalvård i
anstalt*

att rymningar förekommer i samband med vissa permissioner när det gäller normalklientelet. Jag tycker att man måste ta vissa risker därvidlag, och det har vi väl också varit överens om i riksdagen. Men när det gäller dessa personer som ägnar sig åt den organiserade brottsligheten menar jag att man måste få en genomtänkt praxis såväl i fråga om permissioner som i fråga om placering på slutan anstalt, villkorlig frigivning, brevkontroll och telefonkontroll, som jag har talat om förut.

Jag kan inte av herr justitieministerns beskrivning av vad den här gruppen sysslar med riktigt få klart för mig att man har just det här med differentiering i tankarna. Jag uppfattar det så att det var en mer allmän kartläggning av förhållandena och en allmän genomgång. Därför kan jag inte hjälpa att jag tycker att det besked jag har fått är delvis otillfredsställande. Vad jag anser vara det grundläggande såvitt avser de av mig ställda frågorna är inte en genomgång av situationen över huvud taget inom kriminalvården utan en genomgång med sikte på så långt möjligt entydiga regler för att genomföra en ordentlig differentiering. Jag hoppas att det blir ett resultat i den riktningen av gruppens arbete. Men om herr justitieministern ville ytterligare förtydliga sig på den punkten skulle det vara värdefullt.

Herr justitieministern ROMANUS:

Herr talman! Att jag inte i repliken svarade på vad fru Kristensson sade om differentiering beror på att jag uppfattade det så att fru Kristensson avslutade sin redogörelse för de särskilda bestämmelserna med att säga att detta innebär en differentiering, som alltså har kommit till uttryck redan i lagtexten. Jag är helt ense med fru Kristensson om att vi här lagstiftningsmässigt redan har en differentiering.

Det är alldeles klart att den arbetsgrupp, som skall ta upp frågan om permissioner och avvikelser därunder, i främsta rummet skall ta sikte på denna grupp av svårare brottslingar, för vilken det redan nu gäller strängare bestämmelser om permissioner m. m. Därefter får man ta ställning till frågan om det fordras någon ändring i lagstiftningen eller om det räcker med ändringar i tillämpningsförfattningar eller anvisningar eller när det gäller andra praktiska frågor.

Herr LIDBOM (s):

Herr talman! Justitieministern har ju beteckningen "opolitisk" i förteckningar över regeringen. Det är onekligen en beteckning som väcker litet extra nyfikenhet om vilken politik den opolitiske justitieministern i verkligheten skall komma att föra. Med ett visst intresse har jag försökt att så småningom bilda mig en uppfattning om den saken, men jag måste säga att det är ganska svårt.

När den borgerliga regeringen var tämligen nyfödd hade vi en debatt här i kammaren om permissioner och fängelser, initierad av herr Gahrton. Han var orolig för att den nytillträdande borgerliga regeringen skulle innebära en strängare politik och färre permissioner på anstalterna.

*Om bättre
efterlevnad av
förbud mot
uppställning av
föremål på
trottoarer och
gångbanor*

Justitieministern svarade med att lugna herr Gahrton med att inga nya direktiv har utfärdats och att inga förändringar har skett.

I dag har vi en diskussion om fängelser och permissioner, initierad av fru Kristensson. Hon är orolig för att det visas en för stor slapphet mot de allra farligaste förbrytarna. Svaret till fru Kristensson blir att justitieministern läser upp ett antal paragrafer ur lagboken och tillfogar att dels är de ärenden som fru Kristensson har aktualiserat under utredning hos JO och JK, dels finns det en arbetsgrupp som arbetar med detta.

Jag tycker att fru Kristensson har alldeles rätt i sitt påpekande att hon inte får veta någonting om justitieministerns inställning. Hon får ingenting veta över huvud taget om vad som är allmänt känt genom det svar som lämnas här.

Någon gång kryper det väl fram vad för slags kriminalpolitik den nya regeringen står för. Men det är ett anmärkningsvärt faktum att den opolitiska justitieministern fullföljer sin opolitiska hållning därhän att han gång efter annan lämnar den här typen av besked och nöjer sig med att i kammaren läsa högt ur lagbok, direktiv och liknande.

Fru KRISTENSSON (m):

Herr talman! Det senaste beskedet som justitieministern gav är jag helt nöjd med.

För det första fick jag det beskedet att Ni liksom jag menar att det lagstiftningsmässigt finns en grund för differentiering, och det var det beskedet jag egentligen önskade få på min interpellation. Jag har fått det nu, även om det inte kom i det ursprungliga svaret.

För det andra gav Ni beskedet att arbetsgruppen inom departementet också har till uppgift att titta på reglerna för differentiering. Jag tycker att det är värdefullt att det nu har sagts klart ut; det framgick inte heller av svaret eller av herr justitieministerns första replik.

Vad jag slutligen skulle önska är att det kommer ett snart besked från arbetsgruppen, för jag menar att de här frågorna brådskar. Om jag får göra en värdsam hemställan, herr justitieminister, så är det att när arbetsgruppen blir klar med sitt förslag information måste ges till det utskott i riksdagen som sysslar med dessa frågor, nämligen justitieutskottet.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 5 Om bättre efterlevnad av förbud mot uppställning av föremål på trottoarer och gångbanor

Herr kommunministern ANTONSSON erhöll ordet för att besvara herr Granstedts (c) den 9 december anmälda interpellation, 1976/77:60, till herr justitieministern, och anförde:

Fredagen den
21 januari 1977

Om bättre efterlevnad av förbud mot uppställning av föremål på trottoarer och gångbanor

Herr talman! Herr Granstedt har frågat justitieministern vilka åtgärder han är beredd att vidta för att gällande bestämmelser angående uppställning av olika föremål, såsom byggnadsställningar, reklamskyltar och cyklar, på trottoarer och gångbanor skall efterlevas bättre.

Enligt fastställd ärendefördelning är det jag som har att besvara interpellationen.

Enligt 2 § allmänna ordningsstadgan får allmän plats inom stadsplanlagt område inte utan polismyndighetens tillstånd begagnas för upplag eller avstjälpning eller tas i anspråk för försäljningsstånd, ställningar o. d. I fråga om uppställning av cyklar m. m. på gångbanor kan i lokala trafikföreskrifter finnas bestämmelser om skyldighet att använda cykelställ. Den som överträder någon av nämnda bestämmelser kan straffas med böter, högst 500 kr. Om någon underlåter att vidta åtgärd, som åligger honom enligt allmänna ordningsstadgan eller lokal ordningsstadga, kan polismyndigheten förelägga vite eller verkställa åtgärden på hans bekostnad.

Den fråga som herr Granstedt har tagit upp prövades för ungefär ett år sedan av justitieombudsmannen (JO). I ett yttrande till JO framhöll polisstyrelsen i Stockholms polisdistrikt att olaga uppställning av olika anordningar på allmän plats i hög grad bidrar till att göra trafikmiljön farlig för handikappade personer och att det krävs övervakning för att komma till rätta med problemet. Polisstyrelsen anförde vidare att övervakningsresurserna var begränsade men att styrelsen var beredd att samråda med kommunen om ökat antal cykelställ, eventuella ytterligare föreskrifter om uppställning på allmän plats och vidgad information till de synskadade om trafik hinder på gångbanorna. Med hänsyn till bristen på övervakande personal hade beslut om viten och verkställighet på den försumliges bekostnad meddelats endast i några enstaka fall av flagranta överträdelser. Enligt polisstyrelsen kunde med hänsyn till personalläget någon väsentlig utökning av övervakningen av gångbanorna inte påräknas.

Som herr Granstedt framhåller i interpellationen kan uppställning av byggnadsställningar, cyklar m. m. på trottoarer och gångbanor medföra fara eller olägenhet för synskadade och andra handikappade. Det är emellertid svårt att komma till rätta med detta problem. Givetvis är det viktigt att åtgärder så långt möjligt vidtas för att underlätta för synskadade och andra handikappade att ta sig fram på trottoarer och gångbanor och att polisen ingriper mot otillåtna eller olämpliga uppställningar av containers, byggnadsställningar, cyklar m. m. Som framgår av det förut redovisade JO-ärendet, vilket gällde förhållandena i Stockholm, räcker emellertid polisens resurser inte till för att ingripa mot alla förseelser av detta slag. Det kan antas att förhållandena är desamma även på andra platser i landet, åtminstone i större tätorter. Det framgår emellertid vidare av det redovisade JO-ärendet att polismyndigheten i Stockholm är beredd att vidta olika åtgärder för att underlätta framkomligheten för gående synskadade.

Jag vill tillägga att jag inom kort ämnar begära bemyndigande att få

Fredagen den
21 januari 1977

Om bättre efterlevnad av förbud mot uppställning av föremål på trottoarer och gångbanor

tillkalla en särskild utredare för att se över allmänna ordningsstadgan, bl. a. för att anpassa bestämmelserna i stadgan till den nya regeringsformens regler om normgivningsmakten. I samband med denna utredning bör enligt min mening övervägas åtgärder som syftar till att så långt möjligt undanröja de olycksrisker och olägenheter som herr Granstedt har påtalat.

Herr GRANSTEDT (c):

Herr talman! Jag vill tacka kommunministern för svaret på min interpellation.

Det problem som jag tog upp i interpellationen är mycket allvarligt. Det rör främst synskadade, som av naturliga skäl inte upptäcker hinder på gångbanorna i tid och alltså kan råka mycket illa ut. Det är en grupp människor som redan är utsatt och missgynnad från många synpunkter. Hinder på gångbanorna leder i många fall till allvarliga olyckor. Det finns många exempel på brutna näsben, brutna armar etc., som följd av att t. ex. en byggnadsställning inte varit anordnad på föreskrivet sätt.

Hindrande föremål på gångbanorna innebär också en minskad rörlighet för de synskadade. Det är många blinda och människor med kraftigt nedsatt syn som helt enkelt inte vågar ge sig ut på gatorna i den utsträckning som de skulle önska, därför att de är rädda för att kollidera med byggnadsställningar, snubbla över cyklar e. d.

Vi försöker på många olika sätt anpassa samhället bättre till de handikappades förutsättningar. Målsättningen är att lindra konsekvensen av handikapp så långt det är möjligt. Här har vi ett uppenbart hinder för de handikappades rörlighet. Det är ett hinder som förekommer i strid med gällande lagar och förordningar. I och för sig finns ganska tillfredsställande föreskrifter på detta område. Problemet är efterlevnaden.

Det är naturligtvis alldeles riktigt, som kommunministern framhåller i svaret, att polisen har knappa resurser och att det är svårt att åstadkomma den tillsyn som skulle behövas. Men man måste ändå hoppas att dessa frågor kan få en högre prioritet i polisens arbete i framtiden än de haft hitills.

Budgetpropositionens förslag innebär mycket kraftigt ökade resurser för polisväsendet här i landet. Jag vill därför uttrycka förhoppningen att åtminstone en liten del av dessa ökade resurser skall kunna utnyttjas just för att få till stånd dels en bättre tillsyn av att dessa föreskrifter efterlevs, dels åtgärder mot försumliga byggmästare, affärsidkare osv.

Det är glädjande att kunna konstatera att kommunministern är beredd att ta upp dessa problem till en allvarlig översyn i den utredning som aviseras i svaret. Jag hoppas att det skall leda till ytterligare informationsinsatser om vad som gäller. Det skall vara information som inte bara vänder sig till de synskadade utan kanske framför allt till de människor som är försumliga, till byggmästare, affärsidkare och allmänheten, så att man verkligen får reda på vilka regler som gäller för uppställning av föremål på gångbanor och annan allmän plats.

Fredagen den
21 januari 1977.

Om bättre efterlevnad av förbud mot uppställning av föremål på trottoarer och gångbanor

Det kan kanske också behövas straffskärpningar, så att påföljden av en försummelse på detta område verkligen blir avskräckande. Men det viktigaste är trots allt en fungerande tillsyn. En slarvig byggmästare eller affärsidkare måste veta att risken för påföljd verkligen är stor. Vi kommer alltså till slut fram till att det är mycket betydelsefullt att polisen kan avdela tillräckliga resurser på detta område.

Jag hade ställt min interpellation till justitieministern just därför att det här i stor utsträckning är fråga om polisens ansvar och verksamhet. Jag vill ändå fråga kommunministern om vi kan hoppas på att de ökade resurser som polisen får kan leda till att också denna typ av problem uppmärksammas mer i polisens arbete i framtiden.

Herr STRÖMBERG i Botkyrka (fp):

Herr talman! Kommunministerns initiativ att föreslå tillsättandet av en särskild utredare av dessa frågor är alldeles utmärkt, och jag hälsar det med stor tillfredsställelse. Jag vill begagna tillfället till att ta upp en del av vad som har hänt i de trakter där jag bor.

Barn har blivit skadade av föremål av just den art som herr Granstedt nämner i sin interpellation. Barnen har i ett par fall blivit ganska svårt skadade. Det har hänt att man på sådana här platser helt enkelt har lämnat kvar bilar. De har efter några dagar blivit plundrade på allt som är värdefullt, men sedan har barn tagit sig in i bilarna och lekt. I bilar finns en hel del föremål som kan vara skadliga – där finns syra i batterierna, där finns glas osv. – och det har inträffat svåra olycksfall.

Jag undrar nu om det, när man skriver direktiven för utredningen, är möjligt att också beakta de olycksfallsrisker som barn kan utsättas för på grund av sådana missförhållanden som herr Granstedt har påpekat.

Herr kommunministern ANTONSSON:

Herr talman! Jag har inte begärt ordet för att polemisera mot interpellanten eller herr Strömberg i Botkyrka utan kanske snarare för att få tillfälle att ytterligare stryka under att vi tycks ha en gemensam grundsyn i dessa frågor, och det gläder mig.

Herr Granstedt frågade om de ökade polisresurserna i någon mån kan ställas till förfogande för just dessa övervakningsproblem. Jag bedömer det så att en förstärkning av polisresurserna allmänt sett kan skapa vissa möjligheter för att bevaka också dessa frågor. Jag säger "vissa möjligheter" därför att det beror på hur brottsligheten kommer att utvecklas om polisen i verkligheten får större resurser så att den kan ägna sig åt dessa övervakningsuppgifter. Men jag hoppas som sagt personligen att polisen får den möjligheten.

Det är alldeles riktigt som herr Granstedt påpekar, och jag vill gärna stryka under det, att det på senare tid i vårt land har växt fram en allmänt positiv inställning till de handikappades problem. Det råder glädjande nog stor politisk enighet om att arbetsliv, kommunikationsmedel, bostäder och kulturaktiviteter skall anpassas till de handikappades situation

så att de så långt det är möjligt kan leva sitt liv på samma sätt som medborgarna i allmänhet.

Jag vill gärna understryka att detta gäller inte minst trafikmiljön. De frågor som herr Granstedt och även herr Strömberg pekade på rent konkret borde vi kunna komma till rätta med genom upplysning till berörda parter – byggmästare etc. – och naturligtvis upplysning till allmänheten om att man inte hur som helst bör ställa exempelvis cyklar vid gångbanor och trottoarer. Som jag framhöll i svaret är det inte lagligt att ställa upp exempelvis byggnadsställningar utan polisens tillstånd. I de fall där man har tillstånd vill jag understryka att jag delar herr Granstedts uppfattning att det är viktigt att byggnadsställningarna ställs upp så att de inte hindrar de synskadade eller åstadkommer olycksfallsrisker för dem. Det kan tekniskt ske på olika sätt, som jag här inte skall gå in på. De gravt synskadade har ju ofta en käpp som de brukar känna sig för med. Jag tycker att man rent praktiskt skulle kunna ha någon anordning en bit ifrån byggnadsställningen som gav dem möjlighet att förstå att det finns ett trafikhinder.

Det angelägnaste anser jag emellertid vara att den stora allmänheten visar ett normalt hänsynstagande till de handikappades situation. Vi borde vara eniga om att försöka komma dithän att alla bör möta människor med ett handikapp på ett sätt som är mänskligt, värdigt och humant.

Herr GRANSTEDT (c):

Herr talman! Jag noterar med tillfredsställelse den positiva grundinställning som kommunministern här ger uttryck för. Den är inte heller oväntad. Denna inställning bådår också gott för den översyn av den allmänna ordningsstadgan som kommunministern talade om i sitt svar.

Jag vill instämma i fråga om betydelsen av en ordentlig information på det här området – det sade jag också i mitt förra anförande. Vi som är seende förstår kanske inte alltid vilka konsekvenser en slarvigt uppställd cykel eller en slarvigt uppställd byggnadsställning kan få för en blind människa. Det gäller alltså att grundligt informera om de praktiska konsekvenser för synskadade som detta kan få.

Men fortfarande är naturligtvis tillsynen av stor betydelse. Jag noterar därför också med tillfredsställelse kommunministerns uttalande att de ökade polisresurserna bör kunna ge möjligheter till en bättre tillsyn också på det här området. Jag inser naturligtvis att det finns många skilda behov som polisen skall tillgodose. Men önskemålet att synskadade skall slippa allvarliga kroppsskador på grund av den här typen av försummelser vill jag påstå är lika viktigt som andra önskemål om vad polisen skall bevaka i vårt samhälle.

Jag ser med förtröstan fram emot att vi i framtiden skall kunna vidta ytterligare åtgärder för att förbättra framkomligheten för de synskadade på våra gator.

Överläggningen var härmed slutad.

Nr 59

Fredagen den
21 januari 1977

Om bättre efterlevnad av förbud mot uppställning av föremål på trottoarer och gångbanor

§ 6 Föredrogs och hänvisades
Proposition
1976/77:56 till försvarsutskottet

§ 7 Föredrogs och hänvisades
Motioner
1976/77:306–309 till konstitutionsutskottet
1976/77:310 till finansutskottet
1976/77:311 till arbetsmarknadsutskottet
1976/77:312 och 313 till finansutskottet
1976/77:314 till konstitutionsutskottet
1976/77:315–328 till skatteutskottet
1976/77:329–332 till justitieutskottet
1976/77:333 och 334 till lagutskottet
1976/77:335 till arbetsmarknadsutskottet
1976/77:336–339 till utrikesutskottet
1976/77:340–344 till försvarsutskottet
1976/77:345–354 till socialförsäkringsutskottet
1976/77:355–364 till socialutskottet
1976/77:365 till kulturutskottet
1976/77:366–380 till utbildningsutskottet
1976/77:381–388 till trafikutskottet
1976/77:389–392 till jordbruksutskottet
1976/77:393–402 till näringsutskottet
1976/77:403–413 till arbetsmarknadsutskottet
1976/77:414–430 till civilutskottet

§ 8 Föredrogs och bifölls interpellationsframställningen
1976/77:80.

§ 9 Herr talmannen meddelade att propositionerna nr 100 och 101 skulle sättas sist på föredragningslistan för kammarens nästa sammanträde.

§ 10 Anmälades och bordlades

Motioner

1976/77:431 av herr *Fiskesjö m. fl.* om rätt för kyrkofullmäktige att besluta om partistöd
1976/77:432 av herr *Gustavsson* i Ängelholm *m. fl.* om ändrade tider för öppethållande av vallokal
1976/77:433 av herr *Johansson* i Trollhättan *m. fl.* om vidgning av den kommunala kompetensen enligt kommunallagen och landstingslagen
1976/77:434 av herrar *Kindbom* och *Mattsson* om enhetliga mandatperioder för lekmanstyrelser i statliga myndigheter
1976/77:435 av herrar *Lindström* och *Westberg* i Hofors om utdelningen av riksdagstryck till ledamöter och ersättare
1976/77:436 av herr *Palme m. fl.* om överläggningarna i stat-kyrka-frågan

- 1976/77:437 av herr *Strindberg m. fl.* om det kommunala partistödet
- 1976/77:438 av herrar *Sundgren* och *Göransson* om redovisningen av valresultat
- 1976/77:439 av herr *Sivert Andersson* i Stockholm *m. fl.* om översyn av bestämmelserna rörande offentlig upphandling
- 1976/77:440 av herr *Danell* om statlig myndighets skyldighet att anlita flygbolaget Swedair
- 1976/77:441 av herr *Granstedt m. fl.* om användning inom den statliga förvaltningen av returpapper m. m.
- 1976/77:442 av herr *Lövenborg m. fl.* om ett särskilt skatteutjämningsbidrag till Luleå kommun
- 1976/77:443 av herr *Pettersson* i Lund *m. fl.* om utlandsinvesteringar
- 1976/77:444 av herr *Adolfsson m. fl.* om investeringskonton inom jord- och skogsbruket
- 1976/77:445 av herr *Adolfsson m. fl.* om information till skattskyldig om det totala skatte- och avgiftsuttaget, m. m.
- 1976/77:446 av herr *Alsén m. fl.* om kontrollen av inbetalning av mervärdeskatt
- 1976/77:447 av herr *Danell m. fl.* om avdrag vid inkomstbeskattningen för vissa arbetsresor
- 1976/77:448 av herr *Danell m. fl.* om avdrag vid inkomstbeskattningen för underhållsbidrag till barn, m. m.
- 1976/77:449 av herr *Josefson m. fl.* om beskattningen av viss ersättning vid avtal om arrende
- 1976/77:450 av herrar *Oskarson* och *Karl Bengtsson* i Varberg om resituation av bensinskatt till kustfiskare
- 1976/77:451 av herr *Pettersson* i Ronneby om rätt till avdrag vid inkomstbeskattningen för facklig medlemsavgift
- 1976/77:452 av herr *Svartberg m. fl.* om bibehållande av tullstationen i Kungshamn
- 1976/77:453 av fru *Gradin* och herr *Gadd* om tillämpningen av narkotikastrafflagen
- 1976/77:454 av fru *Gradin* och herr *Peterson* i Nacka om lagen om tillfälligt omhändertagande
- 1976/77:455 av fröken *Mattson m. fl.* om ökat lekmannainflytande vid allmän domstol
- 1976/77:456 av herr *Nygren m. fl.* om polisens arbetsmiljö m. m.
- 1976/77:457 av herr *Sivert Andersson* i Stockholm *m. fl.* om företagens redovisningsskyldighet
- 1976/77:458 av herr *Pettersson* i Gäddvik *m. fl.* om viss utbildning för biståndsarbete
- 1976/77:459 av herrar *Söderqvist* och *Måbrink* om huvudmannaskapet för den militära sjuk- och tandvården
- 1976/77:460 av herr *Werner m. fl.* om insyn i den militära underrättelsetjänsten

- 1976/77:461 av herr *Sivert Andersson* i Stockholm *m. fl.* om höjning av delpensionen
- 1976/77:462 av herr *Börjesson* i Falköping och fröken *Pehrsson* om kostnadsfria läkemedel för psoriasis
- 1976/77:463 av herr *Oskarson* om differentierade sjukförsäkringskostnader
- 1976/77:464 av herr *Palme m. fl.* om vissa studiesociala åtgärder
- 1976/77:465 av herr *Werner m. fl.* om ändrade regler för hustrutillägg och kommunala bostadstillägg för pensionärer
- 1976/77:466 av fröken *Öhrsvik m. fl.* om jämställdhet mellan män och kvinnor i fråga om efterlevandepensioneringen
- 1976/77:467 av herr *Alsén m. fl.* om en ny kvinnokliniksbyggnad vid Akademiska sjukhuset i Uppsala
- 1976/77:468 av fru *Fredrikson m. fl.* om föräldrautbildningen
- 1976/77:469 av fru *Fredrikson m. fl.* om godkännande av THX-preparatet
- 1976/77:470 av herr *Hagberg* i Borlänge *m. fl.* om begränsning av övertid
- 1976/77:471 av fru *Karlsson* om ersättningen för feriebarn
- 1976/77:472 av fröken *Mattson m. fl.* om sextimmarsdagens genomförande
- 1976/77:473 av herr *Nilsson* i Agnäs *m. fl.* om differentierade barnbidrag
- 1976/77:474 av herr *Nilsson* i Tvärålund *m. fl.* om lokalisering till Umeå av statens bakteriologiska laboratoriums produktionsavdelning
- 1976/77:475 av herr *Palme m. fl.* om arbetsmiljön
- 1976/77:476 av herr *Sellgren* och fru *Andrén* om ökade möjligheter för frivilligorganisationer att bistå patienter inom olika vårdområden
- 1976/77:477 av fru *Theorin m. fl.* om forskning rörande akupunktur, m. m.
- 1976/77:478 av fru *Wigenfeldt m. fl.* om rätten till tjänstledighet vid vård av sjuka
- 1976/77:479 av herrar *Carlstein* och *Fagerlund* om en ökad satsning på kvinnoidrotten
- 1976/77:480 av herr *Nilsson* i Agnäs om bidraget till Kyrkornas världsråd
- 1976/77:481 av fru *Theorin* och herr *Björk* i Gävle om ansvaret för barnfilm
- 1976/77:482 av herr *Werner m. fl.* om en bibliotekslag, m. m.
- 1976/77:483 av herr *Bladh m. fl.* om bibehållande av lågstadieläroarbilden i Kristianstad
- 1976/77:484 av herr *Bladh m. fl.* om förläggning till Kristianstad/Hässleholm av viss yrkesteknisk högskoleutbildning, m. m.
- 1976/77:485 av herr *Granstedt* om ökad forskning rörande cystisk fibros
- 1976/77:486 av herr *Gustafsson* i Barkarby *m. fl.* om gymnasiekommuns ansvar för elevhemsplatser
- 1976/77:487 av herr *Gustafsson* i Säffle om utökad tandläkarutbildning
- 1976/77:488 av herr *Gustavsson* i Nässjö *m. fl.* om anslagen till vissa elevorganisationer
- 1976/77:489 av fru *Hjelm-Wallén* och herr *Green* om rätt till tjänstledighet

- för medverkan i skolans allmänna fritidsverksamhet m. m.
- 1976/77:490 av herrar *Johansson* i Simrishamn och *Bladh* om en samordnad gymnasieskola i Simrishamn
- 1976/77:491 av fru *Karlsson* om den psykiska omvårdnaden av barn på sjukhus
- 1976/77:492 av fru *Lantz m. fl.* om inrättande av tjänster som vikarier för lärare
- 1976/77:493 av herr *Lidgard m. fl.* om åtgärder inom skolundervisningen för ökad jämställdhet mellan män och kvinnor
- 1976/77:494 av herrar *Lövenborg* och *Häll* om ökad utbildning inom gruvnäringen
- 1976/77:495 av fru *Mårtensson m. fl.* om förläggande av maskinförarutbildning till Ljusdal
- 1976/77:496 av herr *Palme m. fl.* om korta yrkesinriktade kurser inom gymnasieskolan, m. m.
- 1976/77:497 av herr *Segerstedt m. fl.* om ett skidororienteringsgymnasium i Ånge
- 1976/77:498 av herr *Sellgren m. fl.* om ökad hälsoundervisning i grundskolan, m. m.
- 1976/77:499 av herr *Sundgren m. fl.* om ökad undervisning för invandrare
- 1976/77:500 av herr *Wiklund m. fl.* om fortbildning inom skolans område
- 1976/77:501 av herr *Ångström m. fl.* om inrättande vid gymnasieskolan i Skellefteå av en musiklinje
- 1976/77:502 av herr *Alsén m. fl.* om parkeringstillstånd för handikappade
- 1976/77:503 av herr *Danell* om charterresor
- 1976/77:504 av herr *Enlund m. fl.* om godstransporter till och från Gotland
- 1976/77:505 av herr *Granstedt* om standardiserade lås på bilbälten
- 1976/77:506 av herr *Gustafsson* i Ronneby *m. fl.* om elektrifiering av järnvägslinjen Karlskrona–Kristianstad
- 1976/77:507 av herr *Gustavsson* i Nässjö *m. fl.* om vissa förbättringar på järnvägslinjen Nässjö–Hultsfred–Oskarshamn
- 1976/77:508 av herrar *Häll* och *Svanberg* om byggande av en väg mellan Ritsem och Skjommen
- 1976/77:509 av herr *Jonsson* i Husum *m. fl.* om prioritering av vägbygget i Västernorrlands län
- 1976/77:510 av herr *Nilsson* i Tvärålund *m. fl.* om samordning och samråd vid förändring av postverkets service
- 1976/77:511 av herrar *Rosqvist* och *Signell* om det beslutade nya sjömättningsfartyget
- 1976/77:512 av herr *Sellgren m. fl.* om översyn av transportstödet
- 1976/77:513 av herr *Sundgren m. fl.* om snabbtåg i Mälårregionen
- 1976/77:514 av herrar *Svanström* och *Kindbom* om den planerade omstruktureringen av postanstalterna
- 1976/77:515 av herr *Åkerlind* om den generella hastighetsbegränsningen på väg utanför tätbebyggt område
- 1976/77:516 av herrar *Åkerlind* och *Nilsson* i Agnäs om förbud mot vägsalt

- 1976/77:517 av herr *Johansson* i Simrishamn *m. fl.* om skadeersättningen till yrkesfiskare
- 1976/77:518 av herr *Lorentzon* i Kramfors *m. fl.* om förbud mot import av skinn från utrotningshotade djur
- 1976/77:519 av fru *Lundblad* och herr *Silfverstrand* om åtgärder mot vattenföreningar
- 1976/77:520 av herr *Nilsson* i Agnäs om åtgärder för att främja nyodling m. m.
- 1976/77:521 av herr *Palme m. fl.* om miljövärden
- 1976/77:522 av herrar *Petersson* i Ronneby och *Elmstedt* om inrättande vid lantbruksnämnden i Karlskrona av en tjänst som trädgårdsassistent
- 1976/77:523 av herr *Pettersson* i Helsingborg *m. fl.* om förbud mot halmbränning
- 1976/77:524 av herr *Richardson m. fl.* om restaurering av Hornborgasjön
- 1976/77:525 av fru *Gradin m. fl.* om viss ändring av marknadsföringslagen
- 1976/77:526 av herr *Ekinge* om viss ändring av kreditupplysningslagen
- 1976/77:527 av herr *Gustafsson* i Säfle om exportfrämjande åtgärder för små och medelstora företag
- 1976/77:528 av herr *Gustavsson* i Ängelholm *m. fl.* om ansvaret för elin-stallationer
- 1976/77:529 av herr *Hagberg* i Borlänge *m. fl.* om Bergslagens näringsliv
- 1976/77:530 av fru *Karlsson* om innovationsfrämjande åtgärder
- 1976/77:531 av herr *Knutsson m. fl.* om visst stöd till svensk industri
- 1976/77:532 av herrar *Svanberg* och *Wååg* om åtgärder för att främja stålindustrins konkurrenskraft
- 1976/77:533 av herr *Werner m. fl.* om statlig etablering inom rederinäringen, m. m.
- 1976/77:534 av herrar *Elmstedt* och *Petersson* i Ronneby om regionalpolitiskt stöd till Blekinge län
- 1976/77:535 av fru *Hansson m. fl.* om åtgärder för att trygga sysselsättningen i Västerbotten
- 1976/77:536 av fru *Hedvall m. fl.* om meritvärdering av hemarbete
- 1976/77:537 av herr *Hellström m. fl.* om åtgärder mot ungdomsarbetslösheten
- 1976/77:538 av herr *Johansson* i Simrishamn *m. fl.* om publiceringen av arbetsdomstolens domar
- 1976/77:539 av herr *Karlsson* i Ronneby *m. fl.* om ersättningen till ungdom i enskilt beredskapsarbete
- 1976/77:540 av herr *Lidbom* om viss ändring i medbestämmandelagen
- 1976/77:541 av herr *Lidgard m. fl.* om ökad jämställdhet på arbetsmarknaden
- 1976/77:542 av herr *Oskarson m. fl.* om praktikanställning
- 1976/77:543 av herr *Palme m. fl.* om arbetsmarknadspolitiken, m. m.
- 1976/77:544 av herr *Palme m. fl.* om ändring i medbestämmandelagen m. m.

- 1976/77:545 av herr *Segerstedt m. fl.* om etablering av ett industricentrum i Ånge
- 1976/77:546 av fru *Sundström m. fl.* om uppsökande verksamhet bland invandrarkvinnor
- 1976/77:547 av herr *Werner m. fl.* om statligt kostnadsansvar för driftunderskott vid skyddade verkstäder, m. m.
- 1976/77:548 av herr *Andersson* i Lycksele om vattenkraftsutbyggnad i övre Åseleälven
- 1976/77:549 av herr *Claeson m. fl.* om viss ändring av hyreslagen
- 1976/77:550 av herr *Danell* om översyn av det bostadspolitiska regelområdet
- 1976/77:551 av herr *Danell m. fl.* om markpolitiken
- 1976/77:552 av herr *Fågelsbo* om viss ändring av lantmäteritaxan
- 1976/77:553 av herr *Palme m. fl.* om boendemiljö m. m.
- 1976/77:554 av herr *Westberg* i Hofors *m. fl.* om vård för cystisk fibros
- 1976/77:555 av herr *Westberg* i Hofors *m. fl.* om forskning rörande cystisk fibros
- 1976/77:556 av herr *Högström m. fl.* om en plan för upprustningen av inlandsbanan
- 1976/77:557 av herr *Högström m. fl.* om beredskapsarbete med upprustning av inlandsbanan
- 1976/77:558 av fru *Lantz m. fl.* om produktion av billigare menstruationsskydd
- 1976/77:559 av fru *Lantz m. fl.* om ersättning från sjukförsäkringen för menstruationsskydd
- 1976/77:560 av herr *Sivert Andersson* i Stockholm *m. fl.* om arbetsmarknadsutvecklingen i Stockholms län
- 1976/77:561 av herr *Sivert Andersson* i Stockholm *m. fl.* om elektronikens inverkan på den elektromekaniska industrin
- 1976/77:562 av herr *Werner m. fl.* om vissa ändringar i arbetarskyddslagen
- 1976/77:563 av herr *Werner m. fl.* om rätt för lokal fackförening att stoppa skiftarbete, m. m.

§ 11 Anmälan av interpellationer

Anmäldes och bordlades följande interpellationer som ingivits till kammarkansliet

den 20 januari

1976/77:81 av fru *Lewén-Eliasson* (s) till fru bostadsministern om en undersökning beträffande de äldres boende:

En enhällig riksdag gav förra våren regeringen till känna vad civilutskottet (CU 1975/76:22 s. 22–23) anfört i fråga om de äldres bostäder.

Fredagen den
21 januari 1977

*Anmälan av
interpellationer*

Beslutet fattades med bifall till en av mig och andra socialdemokrater väckt motion (1975/76:1942).

Utskottet ansåg att det borde göras undersökningar av vissa förhållanden inom bostadssektorn sedda ur de äldres synpunkt. Resultatet av dessa undersökningar skulle få visa om ytterligare och mer detaljerade överväganden behövs på längre sikt eller i speciella frågor. Enligt utskottets mening borde i första hand göras en belysning av bostadsbyggnadsplaneringen sedd från de äldres behovssynpunkt. Syftet därmed skulle närmast vara att konstatera i vilken mån planeringen på ny- och ombyggnadssidan tar hänsyn till ökningen av dessa grupper och till deras i vissa hänseenden särskilt markerade behov. Vidare borde enligt utskottets mening också belysas i vilken mån utrymmes- och utrustningskrav, tillgänglighetsnormer samt planeringsnormer för bostadens grannskap m. m. kan läggas till grund för sammanförda rekommendationer och typförslag. I kontakt med motsvarande överväganden inom socialdepartementets pensionärsundersökning borde enligt utskottet också undersökas gränsdragningen mot institutionaliserad omsorg och vård liksom samordningsproblem då det gäller planering av social service. Slutligen borde mot angiven bakgrund redovisas synpunkter på åtgärder som kan anses behövliga inom bostadssektorn för att den skall kunna motsvara de berättigade anspråk som ställs och i ökande omfattning kommer att ställas från olika äldre åldersgruppers sida. Utskottet gjorde klart att syftet med arbetet inte var att åstadkomma en fullständig genomlysning av frågorna utan snarast att få utgångspunkter – dels för en avstämning av olika åtgärder inbördes, dels för allmänna riktlinjer och information till tjänst för bl. a. den kommunala planeringen.

På ett specifikt område, nämligen i fråga om förbättringslångivningen, begärde riksdagen med anledning av ett annat motionsförslag en direkt, målinriktad översyn i former som regeringen hade att överväga.

Enligt underhandsuppgifter skulle resultatet av pensionärsundersökningen inom socialdepartementet kunna publiceras under försommaren. Det uppenbara sambandet mellan äldrefrågorna inom de båda departementens ansvarsområden, betonat särskilt när det gäller underlag för en socialt grundad bostads- och byggnadsplanering liksom när det gäller gränsdragningar, gör det rimligt att publicera den från bostadsdepartementet begärda översikten i samma sammanhang. Detta skulle ge debatten en vidare karaktär och förhindra sektoriella detaljlösningar.

Det förhållandet att den begärda översynen av förbättringslångivningen inte kan utföras i samma takt bör självfallet inte fördröja den begärda översiktliga redovisningen.

Befolkningsprognoser rörande olika åldersgruppers utveckling visar att befolkningen i åldern 70 år och däröver kommer att öka såväl i absoluta tal som procentuellt under den närmast överblickbara planeringsperioden. Åtgärder för att möta därav föranledda behov är inte minst på bostadsidan beroende av en långsiktig statlig och kommunal planering. Det är därför av stor vikt att denna behovsutveckling klargörs i ett tidigt

skede för att möjligheter skall kunna finnas till effektiva praktiska åtgärder.

Det är enligt min mening mycket viktigt att den av riksdagen begärda undersökningen av frågor om de äldres boende snarast tas upp i effektivt arbete, så att en översiktlig redovisning kan ges senast under försommaren. Det bör strykas under att riksdagen inte begärt en långtgående och arbetskrävande utredning med slutliga ställningstaganden till alla aktualiserade frågor. Det som har begärts är utgångspunkter för en avstämning inbördes för det fortsatta arbetet – ett arbete som möjligen senare ställer krav på speciella överväganden. Det viktiga är att skapa underlag för och att stimulera en planeringsberedskap.

Frågorna om de äldres bostäder har övergripande karaktär och rör både den fysiska planeringen och bostadsstödet. Jag önskar därför till fru bostadsministern ställa följande fråga:

Vilka åtgärder kommer att vidtas inom bostadsdepartementets ansvarsområde med anledning av riksdagens begäran om en undersökning beträffande de äldres boende?

1976/77:82 av herr *Jan Bergqvist* i Göteborg (s) till herr handelsministern om åtgärder för att hindra att svenska fartyg förs över till bekvämlighetsflagg, m. m.:

Arbetslösheten för svenskt sjöfolk är i dag värre än på mycket länge. Vid sjömansförmedlingarna fanns i december 1976 över 1 200 arbetsökande (befålet oräknat). Detta motsvarar ca 9 % av manskapet i den svenska handelsflottan.

Samtidigt som sysselsättningen blir sämre kommer från redarhåll allt tätare signaler om att man vill föra över svenska fartyg till bekvämlighetsflagg. Under sådan flagg kan en redare få lägre lönekostnader, lägre krav på fartygsbemanning, minskat socialt ansvar för de ombordanställda, lägre krav på säkerhetsstandarden och svagare kontroll av säkerhetsbestämmelsernas efterlevnad. Flykt till bekvämlighetsflagg saboterar alltså det sjöfackliga arbetet. På fartyg med bekvämlighetsflagg har de ombordanställda sällan reglerad arbetstid, övertidsersättning, uppsägningskydd, sjukförsäkring, arbetslöshetsersättning eller anställningstrygghet. Inte heller kan de som på svenskregistrerade fartyg kvalificera sig för pensionstrygghet. De får ofta uppleva en undermålig arbetsmiljö. En skrämmande statistik visar att haverierna är många gånger vanligare bland fartyg under bekvämlighetsflagg än bland fartyg i övrigt.

I flaggutredningen (SOU 1976:44) stod representanter för redare och ombordanställda, liksom för departement och myndigheter, eniga om följande negativa bedömning av bekvämlighetsflagg: "Utredningen anser att förekomsten av fartyg under bekvämlighetsflagg i princip utgör ett ovälkommet inslag i världssjöfarten såväl i fråga om sjösäkerhet och sociala förhållanden som ur konkurrenssynpunkt. Normalt kan det därför

Fredagen den
21 januari 1977

*Anmälan av
interpellationer*

antas att en flaggöverföring till bekvämlighetsflagg strider mot väsentligt allmänt intresse.”

Den 18 augusti 1976 avtog valutastyrelsen en ansökan om att tankfartyget Björn Ragne av Västervik skulle få överföras till bekvämlighetsflagg. Rederiet ville utan insats bilda ett dotterbolag i Liberia och sedan överlåta fartyget till detta bolag. I valutastyrelsens beslut finns följande motivering: ”Med hänsyn till de villkor, varunder svensk sjöfart arbetar, skulle betydande företagsekonomisk vinst kunna uppnås genom att överföra med svenskegistrerade fartyg bedriven verksamhet till bekvämlighetsflagg. Tillstånd därtill skulle därför kunna leda till att sådan överföring finge en från de synpunkter, som riksbanken har att företräda, besvärande omfattning.”

I yttrande till riksbanksfullmäktige har valutastyrelsen också framhållit ”att för närvarande ett starkt intresse föreligger inom den svenska rederinäringsen för att överföra fartyg till bekvämlighetsflagg eller annan relativt ’billig’ flagg med bibehållet driftsinflytande. Att så är förhållandet bekräftas även av riksbankens egna iakttagelser inom valutaregleringen. Därtill kommer att flaggutredningen i sitt betänkande föreslagit införande av ny lagstiftning för att för framtiden kontrollera och i väsentlig omfattning hindra utflaggning. Härigenom har i rådande läge skapats ytterligare incitament för överföring till bekvämlighetsflagg innan slutlig ställning hunnit tas till utredningens betänkande. Med hänsyn till angivna förhållanden kan det befaras att om valutalagens möjlighet att beakta industri- och sysselsättningspolitiska strävanden ej utnyttjas, även i förebyggande syfte, en så omfattande utflaggning kan komma till stånd, att detta får betydande negativa konsekvenser för den svenska sjöfartsnäringens framtid. En sådan utveckling skulle också medföra en minskning av sysselsättningen för svenskt sjöfolk eller – i den mån de ombordanställda behålls för sina befattningar – i vart fall en försämring av anställningsförhållandena.”

Den nya borgerliga majoriteten i riksbanksfullmäktige ville dock inte godta valutastyrelsens bedömning i fallet Björn Ragne. Den 7 januari i år beslutade riksbanksfullmäktige att upphäva valutastyrelsens beslut. Ärendet överlämnades för prövning till kommerskollegium med under rättelse att riksbanken ej motsätter sig utflaggning av Björn Ragne. Mot beslutet reserverade sig socialdemokraterna i riksbanksfullmäktige.

Enligt uppgift kommer kommerskollegium på grund av ärendets stora principiella betydelse att föra frågan vidare till regeringen.

Det måste nu vara regeringens uppgift att hindra en utflaggning av Björn Ragne. Dessutom bör regeringen lägga fram förslag till generell tillståndsprövning vid överlåtelse av svenskt fartyg. Vidare måste regeringen driva en aktiv statlig näringspolitik för att stödja den svenska sjöfartsnäringens. En branschutredning för sjöfarten är också motiverad.

Därför ber jag att till herr handelsministern få ställa följande frågor:

1. Är regeringen beredd att stoppa utflaggning av M/S Björn Ragne?
2. Vad ämnar regeringen göra för att i övrigt hindra att svenska fartyg

förs över till bekvämlighetsflagg?

3. Går regeringen med på kravet från de ombordanställdas organisationer att tillsätta en branschutredning för sjöfarten?

den 21 januari

1976/77:83 av herr *Häll* (s) till herr industriministern om gruvbrytning i Kaunisvaara:

Av befintlig statistik över Norrbottens kommuner framgår att Pajala kommun åter minskat sin befolkning och därtill väldigt kraftigt. Det har varit fallet en lång följd av år. Kommunen har larmat om detta, då befolkningsunderlaget snart inte räcker till för att underhålla en nödvändig samhällsservice.

Inom kommunen har man satt stort hopp till att den sedan många år omtalade gruvbrytningen i Kaunisvaara skulle komma i gång. Man hoppas fortfarande och stärks i denna förhoppning av att företrädare för de skilda partierna under valrörelsen uttalade sitt stöd för projektet.

Här i riksdagen har frågan behandlats i skilda sammanhang. I motioner har krav på gruvbrytning framförts, och i vissa av dessa har man begärt omedelbar igångsättning utan någon ytterligare utredning.

I ett svar på fråga angående Kaunisvaara sade industriministern så sent som den 25 november 1976 att han hade för avsikt att återkomma i ärendet sedan den samhällsekonomiska utredningen var klar. Projektet har utretts och utvärderats både företagsekonomiskt och samhällsekonomiskt. Statens industriverks utredning om samhällsekonomiska effekter av gruvdrift i Kaunisvaara har enligt uppgifter i massmedia föranlett industriministern att inta en negativ hållning till gruvbrytning i Kaunisvaara. Den samhällsekonomiska bedömningen synes i väsentlig grad bygga på den av LKAB tidigare framlagda företagsekonomiska utredningen. I övrigt gör man i denna bedömning en rad antaganden, som förefaller vara mera fria konstruktioner än på fakta grundade ställningstaganden.

Med angiven motivering vill jag till herr industriministern ställa följande frågor:

1. Anser industriministern att utredningen om samhällsekonomiska effekter av gruvdrift i Kaunisvaara är så klar och entydig att den kan utgöra underlag för ett politiskt beslut?

2. Anser industriministern att utredningar av detta slag är vad regeringen behöver för att kunna bedöma framtida industriprojekt?

Nr 58

Fredagen den
21 januari 1977

*Anmälan av
interpellationer*

Fredagen den
21 januari 1977

Meddelades att följande frågor framstälts

*Meddelande om
frågor* den 21 januari

1976/77:209 av herr *Nyquist* (s) till herr industriministern om åtgärder för att säkra sysselsättningen vid Domnarvets Jernverk:

Tämligen oväntat har Domnarvets Jernverk aviserat ett driftstopp med permitteringar av de anställda. Med hänsyn till den direkt berörda arbetskraften och följdverkningarna i produktionskedjan anhåller jag om svar på följande fråga:

Är industriministern beredd att utan att avvakta handelsstålsutredningen vidta åtgärder för att säkra sysselsättningen vid Domnarvets Jernverk?

1976/77:210 av herr *Olsson* i Edane (s) till herr socialministern om utsträckt tid för rätt till anordningsbidrag för daghemsbyggen:

För att stimulera ett ökat byggande av nya daghem och fritidshem beslutade den förra regeringen – inom ramen för den av riksdagen lämnade finansfullmakten – om en tillfällig höjning av anordningsbidraget från 7 500 kr. till 12 000 kr. per plats som börjar byggas under tiden mellan den 1 november 1975 och utgången av år 1976.

I ett interpellationssvar den 29 oktober 1976 meddelade socialministern att regeringen beslutat medge att det temporärt höjda anordningsbidraget på 12 000 kr. per plats skall utgå för de platser i daghem och fritidshem som börjar byggas före den 1 mars 1977. Regeringsbeslutet innebar således en utsträckning av tiden för igångsättning av nya barnstugebyggen med två månader.

I anledning av detta interpellationssvar vill jag fråga herr socialministern:

Överväger socialministern att ytterligare utsträcka tiden för erhållande av anordningsbidrag för daghemsbyggandet i landets kommuner till den 1 juli 1977?

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 14.50.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

i Solveig Gemert